

Σενάρια για το Εργαστήριο Ψηφιακής Αφήγησης (Digital Story Telling)

1. Αστικοί μύθοι στη Θεσσαλονίκη

Κάθε πόλη και οι κάτοικοί της διαμορφώνονται και επηρεάζονται από τα μεγάλα ιστορικά γεγονότα. Παράλληλα με την καταγραφή των ιστορικών γεγονότων και την καταμέτρηση, ερμηνεία και κατανόησή τους από την επίσημη ιστοριογραφία, συμβαίνει συχνά να δημιουργούνται και να αναπαράγονται ιστορίες, που διαδίδονται τις περισσότερες φορές προφορικά και συνδέονται συχνά με συγκεκριμένα γεγονότα ή τοπόσημα. Η Ονομασία «αστικός», «urban» δεν σημαίνει ότι σχετίζονται ειδικά τις σύγχρονες πόλεις, αλλά χρησιμοποιείται σε αντιπαροβολή με τις παραδοσιακές, λαϊκές αφηγήσεις και δοξασίες ή τη μυθοπλασία της Λογοτεχνίας.

Πρόκειται συνήθως για ιστορίες που μπορεί να έχουν μια δόση ιστορικής αλήθειας στον πυρήνα τους, που με την πάροδο του χρόνου εμπλουτίζεται με τη φαντασία των αφηγητών της. Άλλες φορές, μνημεία και απομεινάρια των παλαιών χρόνων, από την αρχαιότητα μέχρι τα νεότερα χρόνια, οι τραγικές ιστορίες των πρώην ιδιοκτητών σημαντικών κτιρίων, ρομαντικές ιστορίες που σχετίζονται με απαγορευμένους ή ανεκπλήρωτους έρωτες, εμπνέουν τη φαντασία και τη δημιουργία των λεγόμενων «αστικών μύθων».

Στη Θεσσαλονίκη, τέτοιοι μύθοι αφορούν π.χ.

- την οδό Μαύρης Πέτρας. Πρόκειται για ένα στενό δρομάκι στην Άνω Πόλη. Κάποιες βραδιές, άγνωστο πότε, εμφανίζεται μία “πύλη” που οδηγεί προς άγνωστη κατεύθυνση. Η πύλη αυτή εμφανίζεται από τις 00:00 έως τις 00:15 και μετά εξαφανίζεται. Αν την περάσεις χωρίς να το καταλάβεις, εγκλωβίζεσαι και περιπλανιέσαι επ αόριστον στα στενοσόκκακα της Άνω Πόλης.
- τη Στήλη των Όφρων (Γιάν Μερμέρ) στην οδό Αγ. Δημητρίου. Πρόκειται για ένα μαρμάρινο βάθρο αγάλματος που έχει χαθεί, πιθανόν με παράσταση φιδιών ή κάποιος ανδριάντας. Ο μύθος λέει ότι μέσα στο βάθρο κατοικεί ένας δαίμονας ή δράκοντας που αν απελευθερωθεί φέρνει αρρώστιες και καταστροφές στην πόλη, και γι αυτό η στήλη δεν πρέπει να μετακινηθεί από τη θέση της.
- το άγαλμα του μικρού παιδιού που κατουράει στο συντριβάνι της Πλατείας Ναυαρίνου. Λέγεται ότι ένα μικρό παιδί απενεργοποίησε μια βόμβα που δεν είχε σκάσει, τον Ιανουάριο του 1944, κατουρώντας πάνω της. Πώς έγινε αυτός ο βομβαρδισμός της Θεσσαλονίκης; Από ποιόν και γιατί; Υπήρξαν άλλα θύματα; Τί σχέση είχε με αυτόν τον βομβαρδισμό η επιχείρηση απενεργοποίησης βόμβας του Β΄Π.Π. από την περιοχή του Κορδελιού τον Φεβρουάριο του 2017;
- τον Τουρμπέ του Μουσά Μπαμπά στην Πλατεία Τερψιθέας. Πρόκειται για το μαυσωλείο ενός αγαπητού στην περιοχή κατά την περίοδο της Τουρκοκρατίας, αγαθού δερβίση, του Μουσά Μπαμπά. Οι κάτοικοι της περιοχής λένε ότι τα βράδια ο δερβίσης εμφανίζεται και κάνει τη βόλτα του, για να σιγουρευτεί ότι όλοι είναι ασφαλείς στα σπίτια τους, προπαντός τα άτακτα παιδιά! Ποιά είναι η ιστορία του μνημείου;
- το στοιχειωμένο σπίτι της οδού Βασιλίσσης Όλγας 263. Λέγεται πως ένας τούρκος μπέης, ιδιοκτήτης του οικοπέδου, δολοφόνησε τη γυναίκα του όταν αυτή διαμαρτυρήθηκε για την κακή συμπεριφορά του απέναντι στις γυναίκες του σπιτιού και την έθαψε στο κτήμα, προφασιζόμενος ότι είχε αυτοκτονήσει. Μέχρι σήμερα, το σπίτι παραμένει μισογκρεμισμένο και κανείς δεν τολμά να το ξαναχτίσει, ενώ όσοι τολμούν να μπουν μέσα σε αυτό ακούν (;) περίεργες φωνές και θορύβους. Παρόμοιες ιστορίες λέγονται και για την Οικία Χατζηγάγου στην Κρήνη, στην περιοχή της Ρέμβης.

- τους Κήπους του Πασά με τα σουρρεαλιστικά γλυπτά. Στην περιοχή βρισκόταν το ησυχαστήριο του Σεϊφουλάχ Πασά και των Οθωμανών Τεκτόνων που ανήκαν στον στενό του κύκλο, ο οποίος έκτισε εκεί ένα περίεργο σύμπλεγμα πέτρινων κατασκευών, γεμάτων μυστικιστικά σύμβολα. Μεγάλο μέρος αυτού του περιέργου συμπλέγματος αποτελείται από πέτρες που σχηματίστηκαν από την πτώση κεραυνών στην άμμο, και είναι άγνωστο πώς ή από πού μεταφέρθηκαν εκεί.
- τον Θερμαϊκό κόλπο. Εδώ λέγεται ότι κοιμάται η Γοργόνα, η αδελφή του Μεγαλέξανδρου, που ακόμα περιμένει τον αδελφό της να επιστρέψει από την Ανατολή και ρωτά τους ναυτικούς αν αυτός ζει ακόμα. Πώς δημιουργήθηκε αυτός ο μύθος; Πώς σχετίζεται με τη μεσαιωνική προέλευσης μυθολογία του αθάνατου νερού και τη μεταμόρφωση σε γοργόνα της νεαρής πριγκίπισσας; Ποιά είναι η ιστορία της αληθινής αδελφής του Αλέξανδρου, της βασίλισσας Θεσσαλονίκης, που έδωσε το όνομά της στην πόλη;
- τα άπειρα καφέ της παραλιακής ζώνης. Ο αστικός μύθος λέει πως δεν υπάρχει μέρα της εβδομάδας που να μην είναι γεμάτα με αργόσχολους, χαλαρούς θεσσαλονικείς που απολαμβάνουν τον καφέ τους χωρίς να νοιάζονται για τη δουλειά τους. Πώς σχετίζεται ο μύθος αυτός με την κοσμική ζωή και την πολυπολιτισμικότητα της Θεσσαλονίκης στα τέλη του 19^{ου}-αρχές 20ού αι; Οι διάφορες κοινότητες της πόλης (μουσουλμάνοι, εβραίοι και χριστιανοί) είχαν άραγε αργία την ίδια μέρα;
- το Μέγαρο Λόγγου (Κόκκινο Σπίτι) στην Πλατεία Αγίας Σοφίας: Λέγεται ότι κατοικείται από βρυκόλακες και φέρνει γρουσουζιά στους ιδιοκτήτες του. Πώς συνδέεται με την ιστορία των άτυχων ιδιοκτητών του;
- την Πλατεία Ιπποδρομίου και την κατάρα της: Λέγεται ότι στα σπίτια που υπήρχαν στην περιοχή, κάποια βράδια ακούγονταν μυστήριες θρηνητικές φωνές. Αργότερα στη θέση τους χτίστηκε η πολυκατοικία που –τραγική σύμπτωση- κατέρρευσε στον μεγάλο σεισμό του 1978. Γι' αυτό άραγε δεν ξαναχτίστηκαν κατοικίες στη θέση αυτή; (σήμερα βρίσκεται εκεί το Κέντρο Ιστορίας Θεσσαλονίκης). Και πώς μπορεί να συνδέεται η ιστορία αυτή με τη Σφαγή του Ιπποδρόμου το 390 μ.Χ.;
- τα Κάστρα, όπου συνηθίζει να εμφανίζεται ο Άγιος Δημήτριος όταν υπάρχει κάποιος κίνδυνος για την πόλη. Μήπως συνδέονται με τις υπόγειες στοές που ξέρουμε ότι χρησιμοποιούσαν οι στρατιωτικοί διοικητές και αξιωματικοί κατά την περίοδο του Βυζαντίου για να μετακινούνται με ταχύτητα από το ένα άκρο της πόλης στο άλλο;

Εντοπίστε λοιπόν στον σύγχρονο χάρτη τα μέρη της Θεσσαλονίκης που σχετίζονται με αστικούς μύθους, κάντε μια περιήγηση και αφηγηθείτε μας τις ιστορίες τους! Διερευνήστε τα ιστορικά γεγονότα που μπορεί να οδήγησαν στη δημιουργία των αστικών μύθων. Εναλλακτικά, αναζητείστε μέρη σε άλλες πόλεις που συνδέονται με αστικούς μύθους και αφηγηθείτε τους σε εμάς.

Δείτε επίσης:

- Μ. Ράπτη, Το Μυστικό της Νύμφης, Αρχέτυπο 2018
- Δ. Σαββαΐδης, Urban Mysteries (δύο τεύχη), AddArt 2016
- Χ. Ζαφείρης, Θεσσαλονίκης εγκόλπιον, Εξάντας 1997
- Μ. Mazower, Θεσσαλονίκη, πόλη των φαντασμάτων, Αθήνα: Αλεξάνδρεια 2004
- Χ. Ζαφείρης, Θεσσαλονίκη, η παρουσία των απόντων, Επίκεντρο 2014
- Χ. Ζαφείρης, Θεσσαλονίκης Τοπιογραφία, Επίκεντρο 2006
- Σ. Σερέφας, Οδοιπορικό Θεσσαλονίκης, Μεταίχιμο 2021

2. Η αρχή μετά το τέλος ή αλλιώς το όραμα μετά την καταστροφή

Κάθε πόλη έχει στην ιστορία της πολλά σημαντικά γεγονότα που θεωρούνται ορόσημα για τον τρόπο που αυτά επηρέασαν την εξέλιξη και την μορφή της μέσα στον χρόνο. Τα γεγονότα αυτά,

ανάλογα με την σπουδαιότητα και την έντασή τους καθορίζουν και τους ανθρώπους της πόλης, διαμορφώνουν απόψεις και συνήθειες και συχνά μένουν στο συλλογικό θυμικό και μεταδίδονται από γενιά σε γενιά για πολλά χρόνια επηρεάζοντας την ατμόσφαιρα και τις μνήμες της πόλης (πυρκαγιές, σεισμοί, πόλεμοι, προσφυγιά κ.ά.).

Ένα τέτοιο σημαντικό γεγονός στάθηκε, για τη Θεσσαλονίκη, η μεγάλη πυρκαγιά του 1917 που κατέστρεψε τα 2/3 της ιστορικής πόλης εντός των τειχών, άφησε 70.000 ανθρώπους άστεγους και έδωσε την ευκαιρία στο κράτος να προχωρήσει στην αναμόρφωση και τον ανασχεδιασμό της πόλης.

Ακόμα και στις μέρες μας, 104 χρόνια μετά, αναρωτιώμαστε ακόμη για το αν η φωτιά ξεκίνησε από ένα ξεχασμένο τηγάνι στη φωτιά, αν οι συμμαχικές δυνάμεις συμμετείχαν στην κατάσβεση ή παρέμειναν αδιάφορες, καθώς επίσης και για το αν η φωτιά ήταν ένα τυχαίο γεγονός ή προμελετημένο σχέδιο. Συζητούμε με μεγάλο ενδιαφέρον τον τρόπο που χειρίστηκε το σχέδιο τα μνημεία της πόλης και τις πολεοδομικές τάσεις που ακολουθήθηκαν, αλλά και γιατί διαφοροποιήθηκε από τότε ο πολυπολιτισμικός χαρακτήρας του κέντρου της πόλης. Τους Θεσσαλονικείς απασχολεί ακόμη το αν εφαρμόστηκε ή όχι το σχέδιο Εμπράρ και ποιες ανάγκες και συμφέροντα εξυπηρετήθηκαν, συχνά χωρίς να συνυπολογίζεται η επίδραση των σημαντικών γεγονότων που ακολούθησαν: η Μικρασιατική Καταστροφή, η ανταλλαγή των πληθυσμών, ο Β΄ Παγκόσμιος Πόλεμος.

Οι απαντήσεις βρίσκονται, σε ένα μεγάλο μέρος τους, κρυμμένες μέσα σε παλιά έγγραφα, χάρτες και ντοκουμέντα της εποχής, αλλά και σε βιβλία και σε μελέτες που έχουν δημοσιευθεί από ειδικούς και αναδεικνύουν για ακόμα μια φορά τον σημαντικό ρόλο της έρευνας και των αρχείων στην κατανόηση του παρελθόντος.

Μπορείτε και εσείς

- να φανταστείτε ότι βρίσκεστε στη Θεσσαλονίκη μετά την πυρκαγιά και περπατάτε μέσα στην πυρίκαυστο. Τι βλέπετε γύρω σας και τι νιώθετε; Πώς όλα αυτά τα ερείπια και οι ανάγκες των ανθρώπων αυτές τις δύσκολες ώρες μπορούν να ενισχύσουν το οραμά σας ώστε να κάνετε τις προτάσεις σας;
- να εξηγήσετε το όραμα, τις δυσκολίες και τις προτάσεις σας, ανάλογα με την ειδικότητά σας (Αρχιτέκτονας, Αρχαιολόγος, Τοπογράφος Μηχανικός, Αρχιτέκτων Τοπίου, Λιμενολόγος, Πολιτικός Μηχανικός, Νομικός, Ασφαλιστής κ.ά.). Σας ενδιαφέρει ο σωστός ηλιασμός και η υγιεινή των κατοικιών; Φαντάζεστε τη Θεσσαλονίκη σαν ένα εμπορικό κέντρο με μεγάλο λιμάνι; Θα αποτυπώσετε την καμένη περιοχή και τις ιδιοκτησίες και σας ενδιαφέρει ο καθαρισμός της περιοχής από τα μπάζα; Θέλετε να αναδείξετε τα μνημεία της πόλης και ποια περίοδο του παρελθόντος επιθυμείτε να αναδείξετε;
- να ενημερώσετε για τις προθέσεις σας και τις ενέργειες που έχετε κάνει, εντοπίστε τα προβλήματα, ενημερώστε για τις ανάγκες, διεκδικείστε τα συμφέροντά σας και εκφράστε τους φόβους και τις αγωνίες σας, ανάλογα με την ιδιότητά σας (υπουργός, εκπρόσωπος των πυρόπληκτων, στρατιωτικός, δήμαρχος της πόλης, εκπρόσωπος της εβραϊκής κοινότητας, εκπρόσωπος της μουσουλμανικής κοινότητας, εκπρόσωπος της χριστιανικής κοινότητας, εκπρόσωπος των εμπόρων κ.ά.)

Μην ξεχνάτε ότι ο τρόπος που βλέπει κανείς τα ίδια πράγματα είναι διαφορετικός και σε γενικές γραμμές καθορίζεται από το ποιος είστε, τι γνωρίζετε για το θέμα αλλά και από τον ρόλο που έχετε αναλάβει. Συνήθως οι αρτιότερες λύσεις δίνονται από ομάδες ανθρώπων που τεκμηριώνουν την άποψή τους και σέβονται τις απόψεις των άλλων.

Περιηγηθείτε στην κατεστραμμένη πόλη. Δείτε παλιές εικόνες και θυμηθείτε την παλιά της μορφή. Διαλέξτε έναν ρόλο, πάρτε τις αποφάσεις σας και πείτε μας τη δική σας ιστορία.

Source gallica.bnf.fr / Bibliothèque nationale de France

Incendie de Salonique, Bibliothèque nationale de France, département Estampes et photographie, EI-13 (1065). Πηγή: [BNF, Gallica](#)

Ernest-Michel Hébrard, *Salonique : Plan général de la ville avec ses extensions future*, Institut français d'études anatoliennes, KD6ADEBABB. Πηγή: BNF, [Gallica](#)

Εναλλακτικά μπορείτε να περιηγηθείτε στην σύγχρονη πόλη με τη βοήθεια του [Σχεδίου Εμπράρ](#), να αναγνωρίσετε τις παρεμβάσεις του και να αναδείξετε τους στόχους των δημιουργών του. Συνεχίζουν να σας φαίνονται ελκυστικοί μετά από τόσα χρόνια που η πόλη εντωμεταξύ έχει διαφοροποιηθεί στην έκταση, στον πληθυσμό, στον τρόπο ζωής; Βρείτε έναν σύγχρονο χάρτη της πόλης και σημειώστε τις παρεμβάσεις που θα θέλατε να δείτε. Πείτε τα επιχειρήματά σας και κάντε τις προτάσεις σας για νέα έργα, αλλαγές και βελτιώσεις που θα κάνουν την πόλη πιο φιλική, όμορφη και λειτουργική για όλους μας. Δεν υπάρχει κανένας περιορισμός στη φαντασία σας!

Μπορείτε επίσης να βρείτε σχετικό υλικό στο διαδίκτυο ή να ανατρέξετε σε σχετικές εκδόσεις, π.χ.:

A. Καραδήμου Γερόλυμπου, Το χρονικό της μεγάλης πυρκαγιάς. Θεσσαλονίκη, Αύγουστος 1917. University Studio Press, 2002.

A. Καραδήμου Γερόλυμπου, Η Ανάδυση της σύγχρονης Θεσσαλονίκης. Ιστορίες. Πρόσωπα. Τοπία, University Studio Press, 2013.

A. Καραδήμου Γερόλυμπου, Οχυρωμένο στρατόπεδο, ανοχύρωτη πόλη. Καταστροφή και αναμόρφωση της Θεσσαλονίκης μετά την πυρκαγιά του 1917, University Studio Press, 2016.

3. Περιηγητές, ανταποκριτές εφημερίδων και τα νέα, από τη Θεσσαλονίκη στην Ευρώπη του 19^{ου} αι.

Από τα μέσα του 19^{ου} αι και μέσα στα επόμενα χρόνια, οπότε η Βαλκανική ζει μία περίοδο σχετικής ηρεμίας, χάρη στην ανάπτυξη των εμπορικών σχέσεων με λιμάνια της Δυτικής Μεσογείου, η Θεσσαλονίκη αναδεικνύεται στο τρίτο σε κίνηση λιμάνι της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας, μετά την Κων/πολη και τη Σμύρνη και εξελίσσεται σε κέντρο ναυτικό, εμπορικό, διαμετακομιστικό και βιομηχανικό της ΝΑ Ευρώπης και της Ανατολικής Μεσογείου. Η Θεσσαλονίκη γίνεται προορισμός της μόδας, ενώ οι νέες οικονομικές και εμπορικές συνθήκες προσελκύουν πλήθος ταξιδιωτών: διπλωμάτες, έμποροι, ιερωμένοι, ναυτικοί, λόγιοι, αρχαιολάτρες και τυχοδιώκτες, μας έχουν αφήσει πολύ γλαφυρές περιγραφές και σχέδια της πόλης και της καθημερινής ζωής σε αυτήν.

Μεταξύ άλλων, μας άφησαν και σχέδια της πόλης όπως την πρωτοαντίκρισαν από τη θάλασσα ή σκηνές από τους δρόμους και τις πλατείες ή όψεις των ιδιωτικών ή δημόσιων κτιρίων και μνημείων. Οι άφθονες αυτές απεικονίσεις δημοσιεύονταν σε ευρωπαϊκές εφημερίδες ως ρεπορτάζ από την περιοχή ή σε εκδόσεις περιηγητικού και αρχαιολογικού χαρακτήρα και κάποιες φορές συνοδεύονταν από γλαφυρότατες περιγραφές.

Ανάμεσα στους επισκέπτες που επισκέπτονται την πολύβουη και πολυπληθή Θεσσαλονίκη, δεν λείπουν και ευρωπαίοι ανταποκριτές που διαμένουν στην πόλη ή έρχονται για να καλύψουν σημαντικά γεγονότα, όπως ήταν για παράδειγμα οι πυρκαγιές του 1890 και του 1917.

Περιηγηθείτε στην ιστοσελίδα «Travelogues -Με το βλέμμα των περιηγητών» και αναζητείστε αναπαραστάσεις της πόλης που έχουν δημοσιευθεί σε ευρωπαϊκές εφημερίδες της εποχής. Ποιά γεγονότα εικονογραφούν; Δώστε μας τη δική σας ανταπόκριση! Μπορείτε να χρησιμοποιήσετε καρτ ποστάλ και φωτογραφικό υλικό της εποχής ή να σκισάρετε τις δικές σας παραστάσεις. Μην ξεχάσετε να επισυνάψετε και έναν χάρτη στον οποίο να σημειώσετε το σημείο στο οποίο έλαβαν χώρα τα γεγονότα. Δείτε ενδεικτικά:

- *Αρχαιότητες, μνημεία και άνθρωποι*

Ήδη από τον 18^ο αι., οι περιηγητές και ταξιδιώτες που φτάνουν στον ελλαδικό χώρο και επισκέπτονται τις πόλεις της, συχνά αρχαιολογώστες, γοητεύονται και θαυμάζουν τα μνημεία που θυμίζουν τον αρχαίο κόσμο. Μεταξύ άλλων, οι αρχαιότητες και τα βυζαντινά μνημεία της Θεσσαλονίκης, προκαλούν το ενδιαφέρον τους. Πολλοί από αυτούς αποτυπώνουν τα μνημεία, που συχνά έχουν αλλάξει χρήση, καταγράφουν σχετικές ιστορίες και παραμύθια. Άλλες φορές, ελκύονται από τον πολυπολιτισμικό χαρακτήρα της πόλης και τη συνύπαρξη των διαφόρων κοινοτήτων, περιγράφουν και αποτυπώνουν την καθημερινή ζωή, χαρακτηριστικές φορεσιές των κατοίκων, επαγγελματίες ή σκηνές από τις αγορές, τις πλατείες και τα λιμάνια.

[Άποψη των γλυπτών](#) της νότιας εισόδου της Ρωμαϊκής Αγοράς της Θεσσαλονίκης (Στοά των Ειδώλων -Incantadas ή Μαγεμένες). Τα γλυπτά βρίσκονταν στον χώρο της οικίας μιας οικογένειας σεφαρδικτών εβραίων εμπόρων.

Παντρεμένη [γυναίκα](#) από τη Θεσσαλονίκη.

Νεαρή [γυναίκα](#) από τη Θεσσαλονίκη.

[Εβραία τροφός](#) με βρέφος στη Θεσσαλονίκη.

[Τσιγγάνοι που χορεύουν](#) έξω από τα τείχη της Θεσσαλονίκης.

[Κεντρικός δρόμος](#) στη Θεσσαλονίκη.

Το θριαμβικό [τόξο του Γαλερίου](#) στη διασταύρωση της οδού Βαρδαρίου με τη λεωφόρο Χαμιντιέ στη Θεσσαλονίκη.

- [Τα εγκαίνια του Σιδηροδρομικού Σταθμού της Θεσσαλονίκης, 1888](#)

Από τα μέσα του 19ου αι. και για τα επόμενα χρόνια, οπότε η Βαλκανική ζει μια περίοδο σχετικής ηρεμίας, χάρη στην ανάπτυξη των εμπορικών σχέσεων με λιμάνια της Δυτικής Μεσογείου, η Θεσσαλονίκη αναδεικνύεται στο τρίτο σε κίνηση λιμάνι της Οθωμανικής αυτοκρατορίας, μετά την Κωνσταντινούπολη και τη Σμύρνη, και εξελίσσεται σε ναυτικό, εμπορικό, διαμετακομιστικό και βιομηχανικό κέντρο της Νοτιοανατολικής Ευρώπης και της Ανατολικής Μεσογείου. Το 1888 η Θεσσαλονίκη αποκτά σιδηροδρομικό Σταθμό που τη συνδέει με το ευρωπαϊκό σιδηροδρομικό δίκτυο.

Δείτε τη δημοσίευση σε εφημερίδες της εποχής:

Σκηνή καθημερινής ζωής στην οθωμανική αυτοκρατορία. [Εγκαίνια της σιδηροδρομικής γραμμής στη Θεσσαλονίκη, 1888](#). Άποψη του Επταπυργίου. Από τη γερμανική εφημερίδα Schorers Familienblatt, Μάιος 1888.

- [Η πυρκαγιά του 1890](#)

Οι πυρκαγιές ήταν συχνές στη Θεσσαλονίκη και οι κάτοικοί της συνηθισμένοι να τις αντιμετωπίζουν, όσο αυτό είναι δυνατόν. Στις 4 Σεπτεμβρίου του 1890 εκδηλώθηκε μεγάλη πυρκαγιά στην περιοχή των χριστιανικών συνοικιών γύρω από τον Ιππόδρομο, η οποία άφησε άστεγους περίπου 20.000 ανθρώπους. Μετά την πυρκαγιά επανασχεδιάστηκε η καμένη περιοχή και χαράχθηκαν νέα οικοδομικά τετράγωνα και νέοι δρόμοι.

Δείτε δημοσιεύσεις σε εφημερίδες της εποχής:

[Η Θεσσαλονίκη από τη θάλασσα](#). Από δημοσίευμα του *The Illustrated London News*, 20 Σεπτεμβρίου 1890,

[Η μεγάλη πυρκαγιά στην αγορά της Θεσσαλονίκης](#), στις 4 Σεπτεμβρίου 1890. Άποψη της Θεσσαλονίκης από έναν μινιέρ. Από την εφημερίδα "Le Monde Illustré", 1890.

[Καταυλισμός αστέγων έξω από την πόλη της Θεσσαλονίκης](#), ύστερα από τη μεγάλη πυρκαγιά της 4ης Σεπτεμβρίου 1890. Σκηνή από τη μεγάλη πυρκαγιά στη Θεσσαλονίκη. Από τη βρετανική εφημερίδα "The Graphic", Σεπτέμβριος 1890.

Δείτε φωτογραφικό υλικό της εποχής:

[Στον Αρχαιομνήμονα των Γενικών Αρχείων του Κράτους](#)

[Στη Συλλογή Τρικόγλου στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης](#)

[Στην Εθνική Βιβλιοθήκη της Γαλλίας \(Gallica\).](#)

- [Η πυρκαγιά του 1917](#)

Η καταστροφικότερη πυρκαγιά στη Θεσσαλονίκη ήταν αυτή που ξεκίνησε στις 18 Αυγούστου του 1917 και έκαψε το μεγαλύτερο τμήμα της εντός των τειχών Θεσσαλονίκης. Η πυρκαγιά μέσα σε 32 ώρες άφησε χωρίς σπίτια 70.000 περίπου ανθρώπους και κατέστρεψε πολλά μνημεία και υποδομές της πόλης. Περισσότερο δοκιμάστηκε η εβραϊκή κοινότητα η οποία είχε 50.000 πυροπαθείς. Η κυβέρνηση αντέδρασε γρήγορα και ίδρυσε την Διεύθυνση Θυμάτων Πυρκαγιάς ώστε να αντιμετωπιστούν οι επείγουσες ανάγκες της πόλης. Στη συνέχεια ιδρύθηκε διεθνής επιτροπή ειδικών για τον ανασχεδιασμό και τον εκσυγχρονισμό της πόλης.